

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

#18

18

ΓΑΛΛΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ
ΔΥΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΙΣΠΑΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ: ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ, ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΔΕΞΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΑΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ
Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ
ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠΕΙΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ομάδα Μελέτης Ευρωπαϊκών Εξελίξεων
Συντονιστής Δελτίου: Γιώργος Καπόπουλος
Σχόλια και παρατηρήσεις μπορούν να αποστέλλονται
στο info@enainstitute.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα σύνταξης

03

Γαλλογερμανική αβεβαιότητα

04

Δύο διαφορετικές αφηγήσεις για την Ευρώπη

07

Ισπανικές εκλογές: Συμμαχίες, άνοδος της ακροδεξιάς και καταλανικό ζήτημα

09

Η Γαλλική Δημοκρατία σε σταυροδρόμι

13

Ξενοφοβία, η μεγαλύτερη απειλή για την ισχυρότερη οικονομία της Ευρώπης

16

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΤΟΥ ΕΝΑ

Με το Δελτίο Ευρωπαϊκών Εξελίξεων, το Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ επιλέγει να πάρει μέρος στον δημόσιο, συχνά συγκρουσιακό, διάλογο γύρω από τα ευρωπαϊκά πράγματα.

Το Δελτίο εστιάζει σε θέματα που παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον στην τρέχουσα συγκυρία, συγχρόνως όμως η εξέλιξή τους αναμένεται να επηρεάσει μεσομακροπρόθεσμα το μέλλον της Ευρώπης. Εκδίδεται μηνιαία, στο πλαίσιο της ευρύτερης δραστηριότητας του Ινστιτούτου.

Στη βάση των αρχών της Ιδρυτικής Διακήρυξης του ΕΝΑ, το Δελτίο Ευρωπαϊκών Εξελίξεων δεν θα στέκεται πολιτικά και κοινωνικά ουδέτερο απέναντι στα γεγονότα, αλλά θα αναζητεί πειστικές απαντήσεις, σε προοδευτική κατεύθυνση, στις ποικίλες προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα το ευρωπαϊκό εγχείρημα.

Το αφετηριακό ερώτημα στο οποίο το Δελτίο επιχειρεί να απαντήσει δεν είναι το συχνά διατυπούμενο «περισσότερη ή λιγότερη Ευρώπη;» αλλά το «ποια Ευρώπη θέλουμε;» και το πώς αυτή μπορεί να οικοδομηθεί.

Η οικονομική κρίση λειτούργησε ως καταλύτης, επιταχύνοντας την προϊούσα απομάκρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις ιδρυτικές αξίες και αρχές της, από το θεσμικό και κοινωνικό δημοκρατικό της κερκτημένο. Η κυριαρχία μιας τεχνοκρατικά οριζόμενης πολιτικής και οικονομικής ορθοδοξίας απογυμνώνει το ευρωπαϊκό θεσμικό οικοδόμημα από τις δημοκρατικές του λειτουργίες, θέτοντας εκ νέου, με πειστικό τρόπο, το ερώτημα της δημοκρατικής νομιμοποίησης των οργάνων και των αποφάσεων της ΕΕ και της κοινωνικής γείωσης των πολιτικών της. Παράλληλα, με το ξέσπασμα και της προσφυγικής κρίσης, οι αξίες του ανθρωπισμού, της αλληλεγγύης, της ανεκτικότητας και του πλουραλισμού, που λειτούργησαν στο παρελθόν προωθητικά για τη συνάντηση των λαών της Ευρώπης σε μια προοδευτική κατεύθυνση, τίθενται πλέον υπό αμφισβήτηση.

Οι ιδέες και οι απόψεις που διατυπώνονται συναφώς είναι πολλές. Οι απαντήσεις που επεξεργάζονται οι ευρωπαϊκές ελίτ μοιάζουν ωστόσο να αδυνατούν να προσεγγίσουν το κρίσιμο ερώτημα: **Πώς σκεφτόμαστε σήμερα (για) την Ευρώπη του αύριο; Την Ευρώπη που θα ισχυροποιήσει τα δημοκρατικά της αντανακλαστικά, θα ανακτήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών, θα προτάξει τον κοινωνικό της χαρακτήρα και θα αποκρούσει αποτελεσματικά τη διχαστική ρητορεία της ακροδεξιάς απειλής;**

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Οι κρίσιμες παράμετροι που θα καθορίσουν τους συσχετισμούς για το μέλλον της Ευρώπης, τα δεδομένα στο πολιτικό σκηνικό της Ισπανίας και της Γαλλίας και το παράδοξο που καλείται να αντιμετωπίσει η γερμανική οικονομία περιλαμβάνονται στην ύλη του Δελτίου Ευρωπαϊκών Εξελίξεων #18.

Τα δεδομένα στην πολιτική σκηνή Γαλλίας και Γερμανίας οδηγούν τις δύο πλευρές σε αποκλίνουσες ευρωπαϊκές προσεγγίσεις, σε μια στιγμή που μια σειρά από προκλήσεις από την άνοδο της ακροδεξιάς, τη διαχείριση του Brexit έως και την πολιτική Τραμπ θα απαιτούσαν εμβάθυνση και συνοχή.

Την ίδια ώρα, πίσω από την πρόσφατη διπλωματική διένεξη μεταξύ Γαλλίας και Ιταλίας διακρίνεται η διαμόρφωση δύο πόλων για το μέλλον της Ευρώπης. Του πρώτου επιθυμεί διακαώς να ηγηθεί ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν, ενώ σε ηγετική φυσιογνωμία του δεύτερου εξελίσσεται ο Ιταλός υπουργός Εσωτερικών και γραμματέας της Λέγκα, Ματέο Σαλβίνι. Και οι δύο πλευρές ενδιαφέρονται να παρουσιαστούν ως οι εκ διαμέτρου αντίθετες και μοναδικές εναλλακτικές για την Ευρώπη.

Οι εκλογές που προκηρύχθηκαν στην Ισπανία για τις 28 Απριλίου αναμένεται όχι απλά να επικυρώσουν την πολιτική ρευστότητα και τον κομματικό κερματισμό που χαρακτηρίζουν τη χώρα μετά το 2015, αλλά και να ενισχύσουν τα φαινόμενα αυτά έτι περαιτέρω. Οι εκλογές και οι πιθανές μετεκλογικές συμμαχίες προβλέπεται να επικαθοριστούν από την αναμενόμενη είσοδο στη βουλή, για πρώτη φορά μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας, ενός ακροδεξιού κόμματος και μάλιστα με διψήφιο ποσοστό, καθώς και από το ακόμα ανοιχτό καταλανικό ζήτημα.

Η Γαλλία από την πρώτη διαδήλωση του κινήματος των Κίτρινων Γιλέκων την 17η Νοεμβρίου 2018 βρίσκεται σε αναβρασμό και συνεχίζει έτσι, λίγο πριν λήξει ο εθνικός διάλογος, στον οποίο προσκάλεσε ο πρόεδρος Μακρόν όλους τους Γάλλους πολίτες. Ανάμεσα στα αιτήματα των διαδηλωτών και τις προτεραιότητες της Προεδρίας και της κυβέρνησης για το μέλλον της Γαλλικής Δημοκρατίας χαράζονται πορείες με εκκίνηση από διαφορετικές κατευθύνσεις, οι οποίες δεν είναι σίγουρο ότι θα συναντηθούν σε ένα σταυροδρόμι.

Τέλος, ενώπιον ενός αδιεξόδου, με βάση τα πολιτικά και δημογραφικά δεδομένα που ισχύουν, αναμένεται να βρεθεί τα επόμενα χρόνια η γερμανική οικονομία, με την άνοδο του εθνικισμού και της ξενοφοβίας να απειλούν ξεκάθαρα πλέον την ομαλή πορεία της «ατμομηχανής» της Ευρώπης.

ΓΑΛΛΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ

του Γιώργου Καπόπουλου

Δύομιση μήνες πριν από τις ευρωεκλογές, ο ορίζοντας του διδύμου Γαλλίας-Γερμανίας παραμένει θόλος και αβέβαιος, παρά την επετειακή φαντασμαγορία της υπογραφής της Συνθήκης του Άαχεν από Μέρκελ και Μακρόν, που αντικαθιστά αυτή των Ηλυσίων από Ντε Γκολ και Αντενάουερ τον Ιανουάριο του 1963.

Στη Γερμανία ρυθμιστής των εξελίξεων προβάλλει το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SPD) που είδε τα δημοσκοπικά ποσοστά του να ανακάμπτουν όταν διαφοροποιήθηκε σε ό,τι αφορά περικοπές στο κράτους πρόνοιας και στην ελαστικοποίηση της εργασίας που ήταν οι βασικοί άξονες διαρθρωτικών αλλαγών του πακέτου μεταρρυθμίσεων «Ατζέντα 2010», που υλοποίησε η κυβέρνηση Σρέντερ στη δεύτερη θητεία της (2002-2005).

Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν τα παραπάνω επιβεβαιωθούν ως δυναμική εκλογικής ανάκαμψης στις ευρω-κάλπες της 26ης Μαΐου και βέβαια πώς θα επηρεάσουν τις επιλογές της επόμενης μέρας για το SPD.

Θα διακινδυνεύσουν οι Σοσιαλδημοκράτες να αναλάβουν το κόστος της αποχώρησής τους από την κυβέρνηση Μεγάλου Συνασπισμού με τους Χριστιανοδημοκράτες; Εάν ναι, τότε είτε θα συγκροτηθεί κυβέρνηση μειοψηφίας από τους Χριστιανοδημοκράτες είτε η Γερμανία θα βαδίσει σε πρόωρες εκλογές, με την Μέρκελ να αποχωρεί από την Καγκελαρία και στις δύο περιπτώσεις.

Η διαφοροποίηση του SPD θα περιορισθεί στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής ή θα διακινδυνεύσει να καλύψει την ευρωπαϊκή ακινησία της Χριστιανοδημοκρατίας, έτσι όπως αυτή διατυπώθηκε ανάγλυφα στην πρόσφατη συνέντευξη της διαδόχου της Μέρκελ, Κραμπ-Καρενμπάουερ στην εφημερίδα Welt am Sonntag;

Με τον κίνδυνο εγκλωβισμού της Γερμανίας σε ύφεση άγνωστης διάρκειας να επισημαίνεται ολοένα και περισσότερο, μια στροφή του SPD προς την κατεύθυνση απεγκλωβισμού της χώρας, αλλά και της Ευρωζώνης συνολικά, από τη μόνιμη δημοσιονομική λιτότητα είναι πολύ πιθανόν να αποδειχθεί ως πιο ρεαλιστική προσέγγιση από τη «θεολογική» προσέγγιση Σόιμπλε για μηδενικά ελλείμματα («μαύρο μηδέν»).

Ο κίνδυνος μιας παρατεταμένης ύφεσης στη Γερμανία δεν είναι υπόθεση εργασίας, αλλά πιθανό σενάριο συνδυασμού τόσο της μείωσης της ζήτησης στην Κίνα όσο και της επιβολής δασμών στις γερμανικές εξαγωγές από την κυβέρνηση Τραμπ, με κύριο στόχο την αυτοκινητοβιομηχανία.

Αβεβαιότητα, όμως, κυριαρχεί και στη Γαλλία, παρά το γεγονός ότι η εξεγερσιακή διαμαρτυρία των Κίτρινων Γιλέκων αποδυναμώνεται τόσο από την πρωτοφανή στα πολιτικά χρονικά της Γαλλίας σκληρή καταστολή όσο και από την εγγενή σε κάθε ετερόκλητο και μη πολιτικά/κομματικά διευθυνόμενο κοινωνικό κύμα διαμαρτυρίας αδυναμία μετάλλαξης της απόρριψης της κρατούσας τάξης πραγμάτων σε εναλλακτική-ανατρεπτική πρόταση διαχείρισης.

Ο ελιγμός του Μακρόν φάνηκε από τις αρχές του χρόνου, καθώς ήταν ξεκάθαρο ότι όποιες λίστες διεκδικήσουν στις ευρωεκλογές την ψήφο των πολιτών εξ ονόματος των Κίτρινων Γιλέκων θα αποδυναμώσουν κατά κύριο λόγο την Λεπέν και τον Εθνικό Συναγερμό -πιθανότατα στερώντας του την εκλογική πρωτιά- και κατά δεύτερον τον Μελανσόν και την παράταξη Ανυπότακτη Γαλλία.

Ο Μακρόν, αν σε κάτι επιμένει σταθερά, είναι στην αναγωγή της αποκατάστασης και της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής σε ευρωπαϊκό ζητούμενο, προαπαιτούμενο του οποίου είναι μία συνολική ευρωπαϊκή μεταρρύθμιση, το περίγραμμα και τα κύρια σημεία της οποίας ανέπτυξε στην ομιλία του στην Σορβόνη το Σεπτέμβριο του 2017 και επανέλαβε στην ανοικτή επιστολή του με τίτλο για μια «Ευρωπαϊκή Αναγέννηση» που δημοσιεύθηκε πρόσφατα, ταυτόχρονα και στις 28 χώρες-μέλη της ΕΕ.

Εκτός έκπληξης της τελευταίας στιγμής, ο Μακρόν μοιάζει να έχει εγκαταλείψει την ιδέα για ταυτόχρονη διεξαγωγή δημοψηφίσματος με τις ευρωεκλογές. Οι θεσμοί της Πέμπτης Γαλλικής Δημοκρατίας δίνουν θεωρητικά κυβερνητική σταθερότητα στον Μακρόν μέχρι την άνοιξη του 2022, οπότε λήγουν η προεδρική θητεία και η θητεία της Βουλής.

Θεωρητικά, πάντα, γιατί η πολύμηνη αναταραχή και αβεβαιότητα που διαμορφώθηκε από τις κινητοποιήσεις των Κίτρινων Γιλέκων έχουν θέσει επί τάπητος την πρόκληση της εκ νέου επιβεβαίωσης της πολιτικής νομιμοποίησής του, ένα ζητούμενο σύνθετο για το οποίο δεν αρκεί ως απάντηση η σχετική δημοσκοπική ανάκαμψη του ενοίκου του Μεγάρου των Ηλυσίων.

Έτσι Γαλλία και Γερμανία διανύουν παράλληλα μια περίοδο ρευστότητας και αβεβαιότητας με τον Μακρόν να επενδύει σε μια συνολική ευρωπαϊκή μεταρρύθμιση και τη Μέρκελ και τη διάδοχό της στην ηγεσία της Χριστιανοδημοκρατίας, Κραμπ-Καρενμπάουερ, να απορρίπτουν κάθε βήμα προς τα εμπρός που θα οδηγούσε το Βερολίνο προς μια μη αντιστρέψιμη αμοιβαιοποίηση των κινδύνων και μεταφορά πόρων εντός της Ευρωζώνης.

Με δεδομένα τα παραπάνω δεν εκπλήττει η απόκλιση της προσέγγισης της Γαλλίας και της Γερμανίας τόσο απέναντι στο Brexit όσο και στην πολιτική Τραμπ σε ό,τι αφορά το διμερές εμπόριο ΗΠΑ-ΕΕ.

Η μεν Γαλλία του Μακρόν βλέπει το Brexit και την επιθετική πολιτική Τραμπ ως μια δυναμική που θέτει ακόμη πιο πειστικά την πρόκληση της εμβάθυνσης και της ενισχυμένης συνοχής της ΕΕ-Ευρωζώνης.

Από τη μεριά της, η Γερμανία έχει καταστήσει σαφές ότι επιθυμεί με κάθε κόστος να αποφύγει μια μετωπική σύγκρουση τόσο στη διαχείριση του Brexit όσο και απέναντι στην επιθετική πολιτική Τραμπ, καθώς το κόστος στις εξαγωγές της θα ήταν δυσθεώρητο.

Όμως, ακόμη και στην περίπτωση που συντρέξουν οι προϋποθέσεις για μια γαλλογερμανική σύνθεση -προσέγγιση σε ένα όχι πολύ μακρινό μέλλον- δεν είναι πλέον δεδομένη η συμπόρευση μιας πλειοψηφίας κρατών-μελών όπως ήδη έχει καταγραφεί τόσο από την πολιτική Σαλβίνι-Ντι Μάιο στην Ιταλία όσο και από την (υπό την ηγεσία της Ολλανδίας) ομάδα των Οκτώ του Βορρά, καθώς και από την τετράδα του Βίζεγκραντ.

Τούτων δοθέντων γίνεται σαφές ότι οι επικοινωνιακές φαντασμαγορίες, όπως η υπογραφή της Συνθήκης του Άαχεν, όχι μόνο δεν καλύπτουν την απουσία κοινού ευρωπαϊκού οράματος Γαλλίας-Γερμανίας αλλά, αντίθετα, την φωτίζουν, αναδεικνύοντας και προβάλλοντας τη ως βαριά υποθήκη διμερούς και ευρωπαϊκής αβεβαιότητας.

ΔΥΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

του Γιάννη Γούναρη

Μπορεί κανείς να προσάψει πολλά στον Εμανουέλ Μακρόν. Όχι, όμως, έλλειψη έμπνευσης και ενθουσιασμού, όταν πρόκειται για την κατάθεση φιλόδοξων προτάσεων για το μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Σε μια δημόσια έκκληση που δημοσιεύθηκε στις 4 Μαρτίου και απευθύνεται στους «πολίτες της Ευρώπης», ο Γάλλος πρόεδρος δεν οραματίζεται τίποτε λιγότερο από μια νέα «Ευρωπαϊκή Αναγέννηση», πράγμα που, αν μη τι άλλο, αποδεικνύει ότι δεν του λείπει ούτε η αίσθηση της θεατρικής υπερβολής. Μεταξύ της πληθώρας προτάσεων που περιέχονται σε αυτό το κείμενο, ξεχωρίζει κανείς τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ασφαλείας -στο οποίο δυνητικά θα είχε θέση και η Βρετανία μετά το Brexit- και ενός Συνεδρίου για την Ευρώπη, επιφορτισμένου με την επεξεργασία της ριζικής αναθεώρησης των ευρωπαϊκών πολιτικών θεσμών, με τη συμμετοχή λαϊκών συνελεύσεων, της κοινωνίας των πολιτών και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Επίσης, τη μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας ανταγωνισμού με στόχο την ενίσχυση των ευρωπαϊκών εταιρειών έναντι του αθέμιτου διεθνούς (διάβαζε, του κινεζικού) ανταγωνισμού και τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού κατώτατου μισθού.

Οι προτάσεις του Μακρόν, ή τουλάχιστον κάποιες από αυτές, δεν είναι χωρίς ενδιαφέρον. Ωστόσο, πολύ γρήγορα συνάντησαν το τείχος της σημερινής πολιτικής πραγματικότητας στην Ευρώπη, αυτή τη φορά με τη μορφή της απάντησης της διαδόχου της Άνγκελα Μέρκελ στην ηγεσία του CDU, Άνεγκρετ Κραμπ-Κάρενμπαουερ: Η λύση δεν είναι η δημιουργία νέων ευρωπαϊκών θεσμών και η εκχώρηση περισσότερης εξουσίας από τα εθνικά κράτη, χωρίς τα οποία δεν μπορεί να δομηθεί η νέα Ευρώπη, αλλά η έξυπνη σύνδεση ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών. Ο ευρωπαϊκός συγκεντρωτισμός, η κοινωνικοποίηση του χρέους, ο εξευρωπαϊσμός των κοινωνικών συστημάτων και ο ευρωπαϊκός κατώτατος μισθός θα ήταν, κατά την Κραμπ-Κάρενμπαουερ, «η λάθος προσέγγιση». Φαίνεται, λοιπόν, ότι ο ευρω-ενθουσιασμός του Γάλλου προέδρου είναι κάπως ετεροχρονισμένος: Η Ευρώπη έχει μπει σε μια νέα ιστορική φάση που χαρακτηρίζεται μάλλον από διαιρέσεις και κατακερματισμό.

Κατά μία ειρωνεία της Ιστορίας, ένας δυνατός συμβολισμός αυτών των ρηγμάτων ήταν η πρόσφατη διπλωματική διένεξη μεταξύ Γαλλίας και Ιταλίας που οδήγησε -για πρώτη φορά μετά το 1940- στην ανάκληση του Γάλλου πρέσβη από τη Ρώμη. Αφορμή, μια συνάντηση του αντιπροέδρου της ιταλικής κυβέρνησης και επικεφαλής του Κινήματος 5 Αστέρων, Λουίτζι Ντι Μαίιο, με εκπροσώπους των Κίτρινων Γιλέκων, σε γαλλικό έδαφος. Το περιστατικό ήταν για το Παρίσι η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι, καθώς είχε προηγηθεί μια σειρά από λεκτικές επιθέσεις από την ιταλική πλευρά -ιδίως από τον έτερο αντιπρόεδρο της ιταλικής κυβέρνησης και υπουργό εσωτερικών, Ματέο Σαλβίνι. Εν τω μεταξύ, βέβαια, η ένταση μεταξύ των δύο ιδρυτικών μελών της ΕΕ έχει εκτονωθεί, με τον ίδιο τον Μακρόν να χαρακτηρίζει την όλη υπόθεση «παρεξήγηση χωρίς μεγάλη σημασία» και να εστιάζει στην ανάγκη να ξεπεραστούν οι εθνικισμοί και να επικεντρωθούν οι δύο χώρες στα κοινά τους συμφέροντα εντός της Ευρώπης. Από την άλλη πλευρά, εάν επρόκειτο απλώς για μια παρεξήγηση μεταξύ φίλων, δεν δικαιολογείται μια τόσο δραματική αντίδραση, όπως η -έστω προσωρινή- ανάκληση ενός πρέσβη.

Μία εξήγηση είναι ότι τόσο ο Μακρόν όσο και οι ηγέτες του ιταλικού κυβερνητικού συνασπισμού -ιδίως ο Σαλβίνι- διαβλέπουν μια ευκαιρία να εδραιωθούν ως ηγετικές φυσιολογικές δύο διακριτών πόλων που ερίζουν για τη μελλοντική φυσιολογία της Ευρώπης. Ο Μακρόν αυτοπροβάλλεται ως ο κατεξοχήν ευρωπαϊστής πολιτικός, υπέρμαχος της ευρωπαϊκής ιδέας και πολέμιος του λαϊκισμού, τον οποίο ενσαρκώνει άψογα ο αντίθετος πόλος, ο Σαλβίνι. Η επιδίωξη αυτή του Γάλλου προέδρου δεν είναι άσχετη με τη δραματική πτώση της δημοτικότητάς του στο εσωτερικό της Γαλλίας και με την πολιτική φθορά που έχει υποστεί λόγω της εξέγερσης των Κίτρινων Γιλέκων. Από τη δική του πλευρά, ο ηγέτης της Λέγκας έχει βρει στο πρόσωπο του Μακρόν τον τέλειο στόχο, εναντίον του οποίου μπορεί να εκτοξεύει τη βιτριολική κριτική του για όσα ο ίδιος θεωρεί ότι πάνε στραβά με την Ευρώπη -από την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική ως το ζήτημα της μετανάστευσης και της ενσωμάτωσης των μουσουλμανικών κοινοτήτων στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, την ώρα που επιχειρεί να καλλιεργήσει ένα περισσότερο μετριοπαθές δεξιό προφίλ, αποτινάσσοντας το στίγμα του ακροδεξιού εθνολαϊκιστή.

Το προφανές ερώτημα για την Ευρώπη -ιδίως μάλιστα για την Ευρωπαϊκή Αριστερά- ενόψει των ευρωεκλογών του Μαΐου και πέρα από αυτές, όμως, είναι εάν προσφέρει κάτι στην ευρωπαϊκή υπόθεση ο εγκλωβισμός σε ένα τέτοιο δίπολο. Τα διλήμματα που αντιμετωπίζει η ήπειρος είναι υπαρκτά και ιστορικού, υπαρξιακού χαρακτήρα. Συνοψίζονται δε στο εάν το μέλλον της ευρωπαϊκής πολιτικής οργάνωσης περιγράφεται ως μια υπερεθνική έννομη τάξη που θα διασφαλίζει τη σταθερότητα και την ειρήνη στην Ευρώπη ή εάν θα είναι οι επιμέρους πολιτικές οντότητες, δηλαδή τα εθνικά κράτη, εκείνες που θα έχουν και θα ασκούν την κυριαρχία, εντασσόμενες σε επιμέρους σχήματα ευρωπαϊκών συνεργασιών κατά βούληση. Μπορεί να υπάρξει μια υπερεθνική ευρωπαϊκή δημοκρατία ή το έθνος-κράτος παραμένει το μόνο πλαίσιο εντός του οποίου μπορεί να ασκηθεί η εξουσία με τρόπο δημοκρατικό και κοινωνικά δίκαιο; Πρόκειται για εξαιρετικά περίπλοκα ερωτήματα που δεν έχουν εύκολες απαντήσεις.

ΙΣΠΑΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ: ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ, ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΔΕΞΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΑΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

του Θωμά Γούμενου

Στα μέσα Φεβρουαρίου ο Ισπανός πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ προκήρυξε εθνικές εκλογές για τις 28 Απριλίου. Αιτία ήταν η μη υπερψήφιση του κρατικού Προϋπολογισμού· είχε προηγηθεί η κατάρρευση της απόπειρας έναρξης διαλόγου με τα καταλανικά αποσχιστικά κόμματα, κυβερνητική πρωτοβουλία που εξόργισε τα κόμματα της ισπανικής Δεξιάς. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει τη σημασία που συνεχίζει να έχει το καταλανικό -αλλά και ευρύτερα το περιφερειακό/εθνικό- ζήτημα στην Ισπανία, καθώς επιπλέον αποτελεί αιτία της πολιτικής ενίσχυσης του ακροδεξιού κόμματος Vox και βασικό παράγοντα διαμόρφωσης δυνητικών συμμαχιών.

Το ισπανικό κοινοβούλιο (κάτω βουλή) έχει 350 έδρες. Οι εκλογές διεξάγονται με το σύστημα της απλής αναλογικής. Η κατανομή των εδρών δεν συναρτάται με το εθνικό ποσοστό, αλλά γίνεται με βάση τα αποτελέσματα στις 52 εκλογικές περιφέρειες για εκείνους τους σχηματισμούς που ξεπερνούν το όριο του 3%. Στην απελθούσα βουλή τα περιφερειακά κόμματα κατέχουν 34 έδρες, οι μισές εκ των οποίων ανήκουν στα δύο κύρια αποσχιστικά καταλανικά κόμματα.

Το ισπανικό κομματικό σύστημα έως τις εκλογές του 2015 ήταν δικομματικό, μια ελαφρώς ηπιότερη εκδοχή του ελληνικού δικομματισμού προ κρίσης. Οι «δίδυμες» εκλογές το Δεκέμβριο του 2015 και τον Ιούνιο του 2016 -έπειτα από μια περίοδο πολιτικών λιτότητας, αντιτιθέμενων λαϊκών κινητοποιήσεων, υποθέσεων διαφθοράς και την ανάδυση της κρίσης στην Καταλονία- σηματοδότησαν την κατάρρευση του δικομματισμού και την εγκαθίδρυση ενός «ασύμμετρου» τετρακομματισμού. Το Λαϊκό Κόμμα (PP) υπό τον Μαριάνο Ραχόι από το 44,5% κατακρημνίστηκε σε ποσοστά κοντά στο 30%. Οι Σοσιαλιστές (PSOE), έχοντας υποστεί παρόμοια καθίζηση το 2011, απώλεσαν ακόμη επτά μονάδες, πέφτοντας στο ιστορικά χαμηλό 22%. Τα κόμματα-έκπληξη των εκλογών ήταν πρωτίστως το «κινηματικό» Podemos (21%) και κατά δεύτερο λόγο το φιλελεύθερο/κεντροδεξιό κόμμα των Ciudadanos (13%).

Μια από τις λίγες βεβαιότητες των επικείμενων εκλογών είναι η εδραίωση αυτού του κομματικού κατακερματισμού, καθώς και το Vox αναμένεται να αποσπάσει διψήφιο ποσοστό. Συγκεκριμένα, οι πιο πρόσφατες δημοσκοπήσεις αποτυπώνουν την εξής εικόνα:

Το Σοσιαλιστικό Κόμμα αναμένεται να επανέλθει έπειτα από σχεδόν μια δεκαετία στην πρώτη θέση, με το ποσοστό του όμως (27-28%) όχι αποφασιστικά υψηλό. Το Λαϊκό Κόμμα, μετά και το μεγάλο σκάνδαλο διαφθοράς που το έπληξε και τη δεξιά στροφή που επαγγέλλεται ο νέος ηγέτης του Πάμπλο Κασάδο, αναμένεται να περισώσει ποσοστό ελαφρώς άνω του 20%. Την τρίτη θέση (με ποσοστό 15-18%) στις δημοσκοπήσεις φαίνεται να καταλαμβάνουν οι Ciudadanos, οι οποίοι επιχειρούν μια προς το δεξιότερο μετατόπιση από το έως πρόσφατα «μακρονικό» προφίλ τους.

Η αριστερή εκλογική συμμαχία των Unidos Podemos αντιμετωπίζει τελευταία σταθερή δημοσκοπική συρρίκνωση, με την εκλογική τους απόδοση να εντοπίζεται στο 12-15%. Αυτή η πτώση σχετίζεται με: τη ρήξη του Πάμπλο Ιγκλέσιας με τον «ν. 2» Ίνιγο Ερεχόν, η οποία αντανακλά εσωτερικές διαφωνίες μεταξύ μιας ξεκάθαρα «αριστερής» ή πλατύτερα «φιλολαϊκής» φυσιογνωμίας, την άνοδο των Σοσιαλιστών, ακόμα και το πλήγμα στη δημόσια εικόνα του Ιγκλέσιας από την υπόθεση της «βίλας».

Η είδηση των φετινών εκλογών φαίνεται ήδη ότι θα είναι η εκλογική επίδοση του Vox, η οποία προβλέπεται να φθάσει έως και το 12%, σε μια χώρα η οποία μέχρι πρόσφατα φαινόταν μια από τις εξαιρέσεις στην πανευρωπαϊκή άνοδο της ακροδεξιάς και της ξενοφοβίας. Φορώντας τον ακροδεξιό μανδύα του αντισυστημικού και του τιμωρού της διαφθοράς, το Vox προτάσσει σχεδόν αποκλειστικά την ευρύτερη θεματική της προστασίας της εθνικής κοινότητας και κυριαρχίας από αυτούς που την επιβουλεύονται: Μετανάστες, μουσουλμάνους, αποσχιστές, προοδευτικούς. Το γεγονός ότι στην Ισπανία αυξήθηκε σημαντικά τα δύο τελευταία χρόνια η δια θαλάσσης παράτυπη μετανάστευση, αποτέλεσε «καύσιμο» στη ρητορική του Vox. Κυρίως, όμως, ήταν η κρίση στην Καταλονία που απετέλεσε το κύριο στήριγμα της ανόδου του.

Σε αυτό το σύνθετο και διασπασμένο κομματικό και πολιτικό τοπίο, δύο είναι τα πιθανότερα σενάρια μετεκλογικής συνεργασίας:

1. Σοσιαλιστές + Unidos Podemos + ;

Η κοινή καταψήφιση του Ραχόι, η συμφωνία για το σχέδιο Προϋπολογισμού του 2019 (με αύξηση δαπανών για συντάξεις, παιδεία, επιδόματα ανεργίας) και κυρίως η αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 22% αποτελεί το πρόπλασμα αυτής της πιθανής κυβερνητικής συμμαχίας. Αυτά και κάποια δείγματα της κυβέρνησης Σάντσεθ -διάταγμα για εκταφή της σωρού του Φράνκο, απόπειρα συνεννόησης με τα καταλανικά αποσχιστικά κόμματα- οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι μικρές ή μεγαλύτερες διαφορές των δύο κομμάτων σε τρία κομβικά πεδία (αντιστροφή λιτότητας, δικαιώματα-μεταρρυθμίσεις, Καταλονία) θα μπορέσουν να γεφυρωθούν. Η βασική πρόκληση έγκειται στο ότι πιθανότατα θα χρειαστούν ακόμα 10 τουλάχιστον έδρες για το σχηματισμό κυβέρνησης. Τα περιφερειακά κόμματα αποτελούν θεωρητικά μια δεξαμενή ψήφων εμπιστοσύνης. Όμως, με δεδομένο ότι περίπου οι μισές έδρες εξ αυτών θα ανήκουν σε καταλανικά κόμματα -τα οποία καταψήφισαν τον Προϋπολογισμό του 2019 και των οποίων στελέχη δικάζονται για το αποσχιστικό δημοψήφισμα του 2017- αυτή η δυνατότητα περιορίζεται. Είναι μάλιστα εξαιρετικά πιθανό, δεδομένου ότι ούτε οι Σοσιαλιστές είναι διατεθειμένοι να ικανοποιήσουν το βασικό αίτημα της πλειοψηφίας των Καταλανών (και όχι μόνο των «αποσχιστών») για νόμιμη διεξαγωγή δημοψηφίσματος ούτε η σκληρή καταστολή από την κυβέρνηση Ραχόι επέφερε τη ριζοσπαστικοποίηση του αιτήματος για απόσχιση, με αποτέλεσμα τα καταλανικά εθνικιστικά κόμματα να επιθυμούν μια δεξιά κυβέρνηση που θα εντείνει την πόλωση.

2. Λαϊκό Κόμμα + Ciudadanos + Vox

Η πιθανότητα αυτού του μετεκλογικού συνασπισμού ενισχύεται μετά την κυβερνητική συνεργασία των τριών κομμάτων στην Ανδαλουσία (σημειωτέον ότι τα ποσοστά των πέντε κομμάτων στις ανδαλουσιανές εκλογές είναι εξαιρετικά κοντά στην τρέχουσα δημοσκοπική εικόνα των εθνικών εκλογών). Επίσης, τα τρία κόμματα συνδιοργάνωσαν πρόσφατα συγκέντρωση στη Μαδρίτη, παρουσία των ηγετών τους, εκφράζοντας την αγανάκτησή τους για τον «κατευναστικό» έως «προδοτικό» χειρισμό του καταλανικού ζητήματος από τον Σάντσεθ. Το κοινό αίτημα (στις διάφορες εκδοχές του) για μια ανυποχώρητη στάση στο ζήτημα αυτό θα αποτελέσει βασικό εργαλείο νομιμοποίησης του -οικονομικά νεοφιλελεύθερου- συνασπισμού. Είναι προφανές πως η δεξιά στροφή των Ciudadanos καθιστά δυνατή αυτήν τη συμμαχία, στροφή που μάλλον εξαυλώνει και τις όποιες πιθανότητες ενός «κεντρώου» μετεκλογικού συνασπισμού με τους Σοσιαλιστές.

Το άθροισμα των εδρών που φαίνεται να καταλαμβάνουν τα τρία κόμματα είναι υψηλότερο εκείνου του κεντροαριστερού συνασπισμού, θα δυσκολευτούν όμως περισσότερο να αποσπάσουν αν χρειαστεί τη στήριξη και κάποιων περιφερειακών κομμάτων.

Θα ανέμενε κανείς ότι σε μια χώρα που έχει πρόσφατα βιώσει μια ισχυρή οικονομική κρίση και, παρά την ανάκαμψη, έχει τις υψηλότερες εισοδηματικές ανισότητες και το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στην ευρωζώνη, τα οικονομικά ζητήματα θα καταλάμβαναν την κεντρική θέση στον προεκλογικό αγώνα. Αντ' αυτού η σύγκρουση του περιφερειακού (καταλανικού) με τον κεντρικό εθνικισμό φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά την ατζέντα, κάτι που είναι εις βάρος της Αριστεράς και των Σοσιαλιστών, καθώς αμβλύνει το ταξικό φορτίο της σύγκρουσης μεταξύ ενός προοδευτικού και ενός δεξιού πόλου. Εκτός των άλλων, η πιθανή άνοδος στην κυβέρνηση της δεξιάς συμμαχίας δεν θα οξύνει μόνο τη σύγκρουση στην Καταλονία (με απρόβλεπτο τρόπο), ούτε θα συνιστά απλώς κακό νέο για τις προοδευτικές ευρωπαϊκές δυνάμεις· μια κυβέρνηση που θα ξεκινά από τις παρυφές του Κέντρου και θα περιέχει την άκρα Δεξιά θα συνιστά ιδιαίτερα επικίνδυνη νομιμοποίηση της ακροδεξιάς ατζέντας σε μια χώρα με ειδικό βάρος στην Ευρώπη.

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ

της Ειρήνης Συγγελάκη

Παρακολουθώντας τις εξελίξεις στη Γαλλία μετά την πρόσκληση του προέδρου Μακρόν για δημόσιο διάλογο, από την 15η Ιανουαρίου έως και την 15η Μαρτίου 2019, για όλα τα θέματα που απασχολούν τους πολίτες για τη διακυβέρνηση της χώρας, έχει κανείς την αίσθηση μιας διεκκυστικής διαδικασίας μεταξύ του κινήματος των Κίτρινων Γιλέκων και των οπαδών του Μακρόν για να προσηλυτίσουν τους πολίτες στις αξίες που πρεσβεύουν εκατέρωθεν.

Η αλήθεια είναι ότι ο πρόεδρος Μακρόν δεν συναντήθηκε ποτέ με τους διαδηλωτές, παρότι σκεφτόταν στην αρχή των κινητοποιήσεων να τους συναντήσει σε ένα συμβολικό σταυροδρόμι, υπήρξαν μάλιστα και άλλες χαμένες ευκαιρίες για αληθινό διάλογο ακόμα και μετά τις βίαιες διαδηλώσεις στην Αψίδα του Θριάμβου. Έτσι η Γαλλική Δημοκρατία βρίσκεται μεταφορικά σε σταυροδρόμι, όπου οι τέσσερις κατευθύνσεις του διαλόγου έχουν τη δική τους δυναμική.

Η πρώτη κατεύθυνση μοιάζει να έρχεται από το μέλλον και να αναζητά τρόπους μετάβασης σε μια φιλικότερη προς το περιβάλλον πολιτική. Ήδη έχει στοιχίσει στον Μακρόν συμμάχους, όπως το σοσιαλιστή συνδικαλιστή της CFDT Λοράν Μπερζέ και την εμβληματική μορφή των οικολόγων Νικολά Ουλό, οι οποίοι πιέζουν τον Πρόεδρο της Γαλλίας να επαναφέρει άμεσα το φόρο για το περιβάλλον που αναστάλη κάτω από την πίεση των διαδηλώσεων. Πολλοί βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος θεωρούν ότι δεν πρέπει να ανασταλεί η προσπάθεια δημιουργίας οικολογικής συνείδησης στους Γάλλους και ότι οφείλουν να εξηγήσουν την αναγκαιότητα και τη σημασία του φόρου για το μέλλον της ανθρωπότητας. Απ' ότι φαίνεται, ο Μακρόν δεν συζητά την επιβολή νέου φόρου στο εγγύς μέλλον. Στον αντίποδα, ενθαρρυμένοι από τις κινητοποιήσεις, οι εργαζόμενοι στα τέσσερα τελευταία πυρηνικά εργοστάσια της Γαλλίας, των οποίων ο Μακρόν έχει υποσχεθεί να σταματήσει τη λειτουργία πριν το 2022, απειλούν να «κάψουν» τις περιοχές γύρω από τα εργοστάσια σε περίπτωση που επιχειρηθεί το κλείσιμό τους.

Η δεύτερη κατεύθυνση έρχεται από το παρελθόν και τη διαλεκτική ανάμεσα στη βία των διαδηλώσεων και τη βία της εξουσίας. Μια ιδιότυπη αριθμητική εμφανίζεται στη δημόσια σφαίρα αντιπαράθεσης, με κύριο φόβητρο, από τη μεριά των διαδηλωτών, τις χιλιάδες πλαστικές σφαίρες που έριξαν εναντίον τους οι αστυνομικές δυνάμεις, τη στιγμή που ο Μακρόν καταδικάζει με απόλυτο τρόπο τη βία των διαδηλωτών και επιχαιρεί γιατί δεν σκοτώθηκε κανείς τους από τις σφαίρες των αστυνομικών.

Μέσα στο κλίμα αυτό, ο νόμος εναντίον των βίαιων διαδηλωτών ψηφίστηκε από τη Βουλή και από τη Γερουσία χάρη στους ψήφους της δεξιάς αντιπολίτευσης, ενώ 50 βουλευτές του κόμματος του Μακρόν απείχαν διαμαρτυρόμενοι από την ψηφοφορία. Ο υπουργός Δημόσιας Τάξης δήλωσε ότι ο νόμος αφορά μόνο 100 σκληρούς διαδηλωτές, για τους οποίους, όταν συλλαμβάνονται μια φορά να δημιουργούν επεισόδια, θα επιτρέπεται η προληπτική τους κράτηση, πριν από επόμενη διαδήλωση, με εντολή του αστυνομικού διευθυντή και όχι έπειτα από εισαγγελική εντολή, όπως γινόταν ως τώρα.

Η Επίτροπος των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στο Συμβούλιο της Ευρώπης δημοσίευσε και απέστειλε στη Γαλλική κυβέρνηση στις 26 Φεβρουαρίου μια αναφορά που ζητεί αλλαγές στον νόμο κατά των βίαιων διαδηλωτών και επίσης την απαγόρευση χρήσης των πλαστικών σφαιρών από τις αστυνομικές δυνάμεις, ζητεί μάλιστα από τη Γερουσία να επιδιώξει σχετικές τροπολογίες στη δεύτερη ανάγνωση του νόμου που προβλέπεται να συζητηθεί από τις 12 Μαρτίου και μετά. Στην αναφορά μαθαίνουμε ότι από τις 17 Νοεμβρίου 2018 έως τις 26 Φεβρουαρίου 2019 είχαν εκτοξευθεί 9.228 «αμυντικές σφαίρες» εναντίον των Κίτρινων Γιλέκων από τις αστυνομικές δυνάμεις. Για να αποτρέψει το ενδεχόμενο επαναφοράς του νόμου στο κοινοβούλιο μετά τη δεύτερη ανάγνωση, η κυβέρνηση της Γαλλίας φρόντισε να απαντήσει άμεσα στην Επίτροπο με ένα πεντασέλιδο κείμενο αντιρρήσεων, στο οποίο θωρακίζει νομικά τις αποφάσεις χρήσης πλαστικών σφαιρών, με σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου του Κράτους, για περιπτώσεις «εσκεμμένων βιαιοπραγιών, αυτόφορων εγκλημάτων, απειλής κατά δημόσιων αγαθών και καταστροφών», θεωρεί μάλιστα ότι δεν υπήρξε υπέρβαση εξουσίας και ότι σε κάθε περίπτωση μόνο το σώμα των αδιάφθορων (της αστυνομίας των αστυνομικών δυνάμεων) έχει δικαίωμα να διενεργήσει έρευνα κατόπιν καταγγελίας. Βεβαιώνει επίσης ότι το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό αυτόφορων συλλήψεων και εσπευσμένων δικαστικών φακέλων κράτησης (26% του συνόλου των ποινικών υποθέσεων που θα συζητηθούν στα γαλλικά δικαστήρια σχετικά με τις διαδηλώσεις) οφείλεται στο ότι επρόκειτο για σοβαρότατα περιστατικά βίας.

Η ιδεολογική ταυτότητα βρίσκεται στο επίκεντρο της τρίτης κατεύθυνσης αντιπαραθέσεων μεταξύ κρατικής εξουσίας και πολιτών. Τα Κίτρινα Γιλέκα έχουν ψηλά στην ατζέντα των διεκδικήσεών τους τη δυνατότητα να καλείται ο λαός να αποφασίσει με δημοψήφισμα για θέματα που έρχονται στο προσκήνιο έπειτα από πρωτοβουλία των πολιτών.

Κοίτα ποιος μιλά» απαντά η κυβέρνηση: «Αυτοί που χρησιμοποιούν τη βία για να προσελκύσουν τις κάμερες, που αφήνουν μέλη τους να προπηλακίζουν Εβραίους από καθαρό αντισημιτισμό, που δεν νοιάζονται αν μαραζώνουν τα εμπορικά καταστήματα στις πόλεις που διαδηλώνουν κάθε Σάββατο από τις 17 Νοεμβρίου, που δεν έχουν καταφέρει να συγκροτήσουν έναν ενιαίο κατάλογο αιτημάτων και έχουν τέτοια ανασφάλεια που προπηλακίζουν επίσης όσα μέλη τους τολμούν να δηλώσουν κομματική ταυτότητα».

Οι αδυναμίες αυτές του κινήματος των Κίτρινων Γιλέκων δεν μπορούν να καλύψουν το γεγονός του ενστερνισμού από τη γαλλική κοινωνία πολλών αιτημάτων που έχουν να κάνουν με την αντιμετώπιση των πολιτών από το κράτος τόσο σε θέματα εξασφάλισης της οικονομικής επιβίωσης όσο και σε θέματα ανθρωπίνης αξιοπρέπειας στην καθημερινότητα.

Πέρα, πάντως, από την αναζήτηση συγκλίσεων σε ιδεολογικό επίπεδο, η τέταρτη κατεύθυνση αντιπαραθέσεων αφορά στην αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ κράτους και πολιτών. Θα εισακουστούν οι πολίτες στην τεράστια αυτή μηχανή που έστησε ο πρόεδρος Μακρόν και άφησε ελεύθερη να εξελιχθεί σε όλη τη χώρα; Προφανώς, το κλειδί εδώ είναι η συμμετοχή των πολιτών, κάτι στο οποίο φαίνεται να κερδίζεται το στοίχημα του Μακρόν, δημιουργώντας ταυτόχρονα ένα δευτερογενές ερώτημα: Είναι δυνατόν να γίνει η σύνθεση των απόψεων των πολιτών που συμμετείχαν στον διάλογο μέσα σε ένα μήνα που επιθυμεί ο πρόεδρος της Γαλλίας; Και εδώ αποτυπώνεται μια μαθηματική θεώρηση της κοινωνίας των πολιτών, με τον όγκο των πληροφοριών που συγκεντρώνεται να τίθεται σε επεξεργασία από προηγμένα συστήματα τεχνητής ευφυίας με στόχο τη σύνθεση των απόψεων με βάση λέξεις-κλειδιά.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από την πλατφόρμα του δημόσιου διαλόγου που δόθηκαν στη δημοσιότητα στις 13 Φεβρουαρίου (σχεδόν 1 μήνα μετά την έναρξη του), όλες οι κατευθύνσεις που έδωσε με την επιστολή του ο Γάλλος πρόεδρος δεν συνάντησαν το ίδιο ενδιαφέρον συμμετοχής: Η θεματική της φορολογίας είχε τους περισσότερους συμμετέχοντες (71.727), η οικολογική μετάβαση 58.035, η οργάνωση του κράτους και των δημόσιων υπηρεσιών 45.068, η δημοκρατία και οι πολίτες 43.729. Μόνο 15.607 συμμετέχοντες (12,8% του συνόλου) έδωσαν τη γνώμη τους και για τα τέσσερα θέματα του δημόσιου διαλόγου.

Η φάση της επεξεργασίας και ανάλυσης των δεδομένων θα διαρκέσει για ένα μήνα ακόμη και αναμένεται με μεγάλο ενδιαφέρον, εν όψει ευρωεκλογών, τόσο από τις ηγεσίες όσο και από τους λαούς της Ευρώπης.

ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ, Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠΕΙΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

του Βαγγέλη Βιτζηλαίου

Ενώπιον ενός αδιεξόδου, με βάση τα πολιτικά και δημογραφικά δεδομένα που ισχύουν, αναμένεται να βρεθεί τα επόμενα χρόνια η γερμανική οικονομία, με την άνοδο του εθνικισμού και της ξενοφοβίας να απειλούν ξεκάθαρα πλέον την ομαλή πορεία της «ατμομηχανής» της Ευρώπης.

Πρόσφατη έρευνα που δημοσίευσε το Ίδρυμα Μπέρτελσμαν επιβεβαίωσε με σαφήνεια ότι η επιτυχής πορεία της γερμανικής οικονομίας εξαρτάται από την εισροή μεταναστών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία, η Γερμανία θα χρειαστεί τουλάχιστον 260.000 μετανάστες εργαζόμενους κάθε χρόνο, μέχρι το 2060, για να ανταπεξέλθει στην έλλειψη εργαζομένων που θα προκύψει από τη διαφαινόμενη ραγδαία γήρανση του πληθυσμού.

Από τον απαιτούμενο αριθμό, οι 146.000 θα πρέπει να προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού οι ευρωπαϊκές χώρες θα στέλνουν στη Γερμανία το πολύ 114.000 εργαζομένους κατ' έτος. Χωρίς μετανάστευση, σύμφωνα πάντα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το εργατικό δυναμικό στη Γερμανία θα μειωθεί κατά το 1/3 περίπου ή αλλιώς κατά 16 εκατομμύρια ανθρώπους έως το 2060.

Η παραπάνω έρευνα έρχεται να προστεθεί σε μία σειρά στοιχείων που επιβεβαιώνουν την εξάρτηση του γερμανικού οικονομικού «θαύματος» από τους οικονομικούς μετανάστες είτε αυτοί προέρχονται εκτός Ευρώπης είτε από χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Νοέμβριο του περασμένου έτους έρευνα του Γερμανικού Ινστιτούτου Ερευνών (DIW) σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Πότσταμ κατέδειξε ότι η μετανάστευση εργατικού δυναμικού από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνέβαλε στην αύξηση του γερμανικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος κατά 0,2% ετησίως την περίοδο 2011-2016, όταν η κρίση στην Ευρωζώνη και ιδιαίτερα στον ευρωπαϊκό Νότο ήταν στο ζενίθ.

Ακόμη και προ κρίσης, πάντως, η θετική συμβολή των μεταναστών στο ασφαλιστικό σύστημα της Γερμανίας και ιδιαίτερα στα έσοδα των ταμείων αναγνωριζόταν από επιστημονικά στοιχεία που διεξήγαγε το 2006 το Ερευνητικό Ινστιτούτο για το Μέλλον της Εργασίας (Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit) κατέδειξε ότι η οικονομική αποδοτικότητα των μεταναστών στη Γερμανία δημιουργεί θετικό αποθεματικό στα ασφαλιστικά ταμεία της χώρας.

«Τα αποτελέσματα της έρευνας αποδεικνύουν ότι δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα η επικρατούσα άποψη πως οι ξένοι εκμεταλλεύονται τις κοινωνικές παροχές, εις βάρος της γερμανικής πλειοψηφίας. Κι αυτό, παρά το γεγονός ότι οι ξένοι έχουν υψηλότερα ποσοστά ανεργίας και λαμβάνουν συχνότερα επιδόματα ανεργίας και κοινωνικής πρόνοιας» υπογράμμισε τότε ο επικεφαλής της έρευνας Δρ. Χόλγκερ Μπονίν.

Η Μέρκελ και τα κέρδη της ακροδεξιάς

Τα παραπάνω κοινωνικο-οικονομικά στοιχεία έρχονται σε πλήρη σύγκρουση με τη διαμόρφωση του πολιτικού σκηνικού στη Γερμανία. Η Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD) αναδείχθηκε στο πολιτικό σκηνικό, αυξάνοντας διαρκώς τα ποσοστά της με ξενοφοβική, αντιμεταναστευτική και κινδυνολογική -για το ζήτημα της ασφάλειας- ρητορική. Η Άνγκελα Μέρκελ και το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα (CDU) ήρθαν σε σύγκρουση με το αδελφό κόμμα των Χριστιανοκοινωνιστών (CSU) για την απόφαση της καγκελαρίου να δεχθεί την εισροή προσφύγων στη Γερμανία απέναντι στα πολιτικά τείχη που ύψωναν οι Βαυαροί συγκυβερνώντες της.

Η Μέρκελ, παρά την πρωτιά, είδε τα ποσοστά του CDU να μειώνονται σημαντικά στις ομοσπονδιακές εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2017 με τη γερμανική ακροδεξιά να μπαίνει για πρώτη φορά στη μεταπολεμική Bundestag, με το προσφυγικό/μεταναστευτικό ζήτημα να συμβάλει σημαντικά στην εξέλιξη αυτή. Πέρα από την ανθρωπιστική διάσταση, η καγκελάριος διείδε την ανάγκη εισροής εργατικού δυναμικού στη χώρα, βλέποντας, επί της ουσίας, την προσφυγική κρίση ως ευκαιρία και ως «ασπίδα» απέναντι στις δημογραφικές εξελίξεις, που άπαντες στο Βερολίνο και όχι μόνο γνωρίζουν ότι αποτελεί βραδυφλεγή βόμβα για τη γερμανική οικονομία.

Απόφαση-μήνυμα για την Ευρώπη

Η πολιτική ηγεσία της Γερμανίας τόσο στο παρόν όσο και στη δρομολογημένη, πλέον, μετα-Μέρκελ εποχή καλείται να λάβει μία πολύ δύσκολη απόφαση: Αποδοχή της εισροής των οικονομικών μεταναστών και κατάδειξή της ως κομβικού παράγοντα για την ευημερία της οικονομίας ή πρόσκαιρο πολιτικό όφελος με αποδοχή των ακροδεξιών φωνών που παρουσιάζουν την οικονομική μετανάστευση ως απειλή για την απασχόληση, την οικονομία και την ασφάλεια.

Το σήμα που θα εκπέμψει η απόφαση αυτή θα είναι πολύ σημαντικό για το σύνολο τη Ευρώπης, σε μια εποχή που εθνικιστικές και ξενοφοβικές δυνάμεις εκμεταλλεύονται την άγνοια και τα στερεότυπα δημιουργώντας ένα «μαύρο» μέτωπο που διαποτίζει με μίσος τόσο την Ευρώπη όσο και τις κοινωνίες της. Το γερμανικό παράδοξο θα πρέπει να μετατραπεί σε μία ρεαλιστική αποτύπωση της αλήθειας απέναντι στον ακροδεξιό λαϊκισμό.

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΕΝΑ, Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών
Ζαλοκώστα 8, 2ος όροφος
Τ.+30 210 3647912

info@enainstitute.org
enainstitute.org

